

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. De institue[n]dis Seminariis pro Ministris efformandis, & accingendis ad fidei propagationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

operarios in messem suam, qui non verbo & lingua tantum diligant, sed opere & veritate se ipsos idoneos novi testamenti ministros præbeant. Atque id quidem, ut Patet misericordiarum, & DEUS totius consolationis Ecclesiæ Catholicæ largiatur plena fiducia sperandum est, quia sine illo nihil possumus facere, qui quos vult ponit, ut eant, & fructum plurimum permanentemque afferant. Sed quod nostra interest, quales esse oporteat tanti operis ministros, in quo rei bene gerendæ spes omnes sitas esse monstravimus, ipso DEO nostro adjuvante, accuratè miserique persequemur, maxime lib. 4. Interim verò, qua ratione sint ministri efformandi, ac eorum magna comparanda copia præmittemus.

CAPUT III.

De institueudis Seminariis pro Ministris efformandis, & accingendis ad fidei propagationem.

Cum ea semper fuerit Sedis Apostolicæ pro salute animarum cura, atque in omnes universi terrarum orbis homines charitas, ut illos, licet longissimis locorum intervallis distantes, ad Catholicæ Religionis cultum alliciendos, & sibi adjuvandos perpetuo duxerit: æquum existimavit Seminaria pro alendis, instruendis, formandisque Ministris erigere: quorum proprium munus esset, procuratio salutis animarum, ac dispensatio Evangelicæ gratiæ. Hanc enim methodum & rationem inivit divina sapientia, quæ cælitus descendit, & nostram carnem assumens duobus Seminariis universam propagavit Ecclesiam: quorum alterum non plus duodecim, alterum septuaginta alumnis constabat: horum autem eam curam Dominus gessit, ut usque ad mortem illos semper excoluerit, ac deinceps Spiritum sanctum iis de cælo miserit. Oportet enim, ut qui prædicandi Evangelium gentibus manus suscipere decreverit, primum præparare animam virtutibus & disciplina scientiarum. Diu diu quod doceas: cum à Salomone præceptum sit: *Prepara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, & postea adifices domum tuam.* Quamobrem ad Apostolos dicitur, ut sedeant in civitate quoad usque induantur virtute ex alto, ne quis divinæ ac cælestis prædicationis, maxime inier gen'es onus assumere sibi ausit, donec vires roburque conceperit, ad sustinendum illud Spiritus sancti ope atque dono, & sacrarum literarum cognitione: tunc demum præparato in suâ domo convivio, in publicum procedat, multos invitet, laxet retia in capturam, seminet semen suum, & Evangelicæ veritatis tale omnia condiat, sed tamen calceamenta habeat in pedibus, ne terram attingat, ut tora ejus conversatio in cælis sit.

Igitur ut tales v&bi DEI Prædicatores Catholica Ecclesiâ haberet, à Summis Pontificibus Romæ Collegia quædam sive Seminaria instituta sunt, ubi Ministri pro fide tuenda & propaganda literarum disciplinis, & sacra Scripturæ documentis erudirentur: quibus merito à Domino diceretur: *Vos estis sal terra;* & qui condimento universo orbi valerent, quorum etiam doctrina non tantum universis hæresibus, verum ipsi Antichristo resisteret: ut merito dici possit de illis in laudem Ecclesiæ, *mille clypei pendunt ex ea, omnis armatura fortium.* Horum verò Seminariorum auctor maxima ex parte extitit Gregorius Thom. à Jesu O. Pr. Tom. I.

XIII. qui maximo ære tria & viginti Collegia sive Seminaria in diversis orbis partibus extraxit, & annuo reddito locupletavit. Romæ vero pro Infidelium conversione crevit Germanicum, Britannicum, Neophytorum, Græcorum, Maronitarum, eo potissimum fine, ut Ecclesiæ ruinæ restarentur, hæreses arceantur, ac fides Catholica per universam orbem dilaretur. Ex quibus ceterè Seminariis prodiit adolescentium Doctorem & Religiosorum, atque aded Martyrum hæud mediocri numerus, qui Ecclesiæ in perterritio animo inservierunt, atque in civitatibus quamplurimis, provinciisque hæreticorum ardenti zelo fidem jam collapsam restaurarunt.

Horum autem Seminariorum pro efformandis Ministris triplex genus esse potest. Primum ex alumnis diversarum nationum, quales sunt ferè omnia, quæ Romæ, aliisque Christianitatis partibus erecta sunt: ex quibus ut major universalioreque fructus percipiatur, aliqua alia oporteret servari: primum ut non modò pro alumnis Pontificiis recipiantur ii, qui Ecclesiastici futuri sunt, verum etiam qui apti ad alios status: indiget enim non modo Ecclesiæ bonis Clericis, sed etiam egregio politico Magistratu, Consulibus, Consiliariis Principum, Jurisperitis, Medicis, Ludimoderatoribus, ac probis omnino Patribusfamilias.

Secundo, ut qui recepti sunt, pro usu Ecclesiæ frequentius applicentur ad curam animarum, quam ad beneficia non curata: illi enim non sibi solum, verum etiam aliis profunt: hi verò vix profunt aliis: immo etiam hæud raro officiant sibi ipsis: tantum enim abest, ut unus atque alter alumnus integrum Capitulum reformet, ut etiam cum ululantibus lupis ululare aliorum importunitate cogantur.

Tertio, ut hæreticorum filii & cognati proclivius etiam recipiantur, quam reliqui: sunt enim illi ordinariè ardentioribus animis post conversionem, & pro defendenda Religione Catholica majore aguntur zelo.

Quarto, ne facilè aperiatur locus Catholicorum liberis seu nobilibus seu obscuris, qui alias in scholis Patrium Societatis JESU, vel aliis, propriis sumptibus, possent erudiri. Sunt enim hujusmodi homines postea ferè minus grati, & minoris frugis. Nec videtur ulla ratio, cur pauperibus bolus panis ex ore eripiarit, & detur iis, qui tali auxilio opus non habent.

Quinto, ne omnes, qui ad Seminarium Romanum pertinent, in ipsa urbe Romana nutrentur, ob variaz causas: vident enim & audiunt aliqua scandala, tam in Ecclesiastica, quam in civili vita, quæ omnino ipsis deest esse ignota: atque ad propriam patriam reversi, reddunt se apud populares peregrinis moribus odiosos: facile dediscunt patrios mores, assuecunt deinde Italica pronuntiationi & gestibus, quæ omnia etiam nativos Italos non dedecent, Septentrionalibus gentibus aliisque invisa sunt: ac proinde primò quidem risum, deinde contemptum movent, atque abeunt demum in communem fabulam. Estque alicui tali Romanisco (ut vocant) perdifficile amissam semel estimationem recuperare, etiam si mores ad communem vulgatumque stylum reformare impendio fategerit. Assuecunt etiam potui vini, ut vel ob hoc avertentur propriam patriam. Huc accedit, quod tam longinquo orbis interjectu necesse sit multos ineptos recipi, multos etiam idoneos excludi. Item quod cum

Romæ in umbra scholastica continuò educetur, ægrè deinceps assuecant domi suæ perpetuò in palæstra versari, multa quidem & subtilissima argumenta vetera gerentes in scriptis, sed recentia ignorantes, quæ etiam à feminis & rusticis proponi solent, & confluverunt doctissimo cuius negotium facessere.

Sexto, ut ex Collegiorum redditibus aliqui saltem ad tempus transferantur in aliquas Septentrionales provincias, in quibus major fructus speratur. Etenim cum totum hæreses fundamentum sit extremum odium Romani Pontificis, maxime videtur esse necessarium, ut summus Ecclesiæ pastor suam erga omnes exteras nationes, quacunque potest ope & ratione, manifestam faciat charitatem, & clementiam, quæ alias tantò est occultior quanto remotior.

Septimo, ut ex eisdem redditibus non modò alatur juvenus, verum etiam subveniatur viris maturis, ad rectam fidem conversis, vel convertendis, quales potissimum sunt ministri & pedagogi hæreticorum. Et sanè unquam talis vir, quoniam doctrina sua & exemplo statim prodesse possit Ecclesiæ, majoris fieri debet, quam multi alii alumni, qui tamen in spem, quam in meritum, ancipiti prorsus cura, enutrientur, de quibus incertum est, qualesnam futuri sint olim, boninè, an mali.

Tum etiam, quod minores sumptus hoc modo pluribus sufficerent: nam uni quatuor, alteri tres, vel duo, quibusdam etiam unus coronatus quovis mense, juxta cujusvis qualitatem & necessitatem dividerentur: adeò ut cum octo millibus aureorum, qui Romæ quinquaginta alumni (ut fertur) vix satis sunt, posset in Germania, hac, qua dixi, ratione, ducentis circiter capitibus satisfieri. Utuntur hac arte (ut ab aliis accepi) Duces Saxoniz, qui præter Seminaria à ruderibus monasteriorum excitata, sat magnam alunt copiam hujusmodi, ut ipsi vocant, stipendiatorum, magno cum fructu suæ superstitionis, & metuendo Catholicæ Religionis detrimento.

At dicet quispiam, necesse esse externos maxime de novo ad fidem convertos Romæ commorari, ut discant Romanas cæremonias. Sed hæc obiectio facile dissolvitur: nam si cæremoniæ Romanæ à Jesuitis, aliisque discuntur in Germania, & aliis remotissimis locis, cur non ibidem discuntur ab alumnis Seminariorum?

Secundum genus Seminariorum addi potest, quod & à viris prudentibus, animatumque zelo præstantibus Summis Pontificibus non semel propositum fuit, nempe ut quædam Seminaria divites forum Religiosorum eligerentur, præcipuè illorum Ordinum, qui facilius & fructuosius pro suorum institutorum ratione (quales sunt Mendicantes, maxime observantes & reformati) possent in hoc negotium incumbere. Neque enim difficile valde apparet, ut ex duobus tribusve primariis Religiosorum Ordinibus, triginta, quadragintaque Religiosi Romam evocentur, qui omnes quantum votum emitterent, se per totius vite suæ spatium curaturos Infidelium conversionem, iturosque in unamquamque orbis partem à Summo Pontifice, vel à suis Prælatibus missos, qui deinde ad juvandas diversas nationes, rationem hic facilius prope sanctam ipsam Apostolicam Sedem assequantur, modumque tradendæ Christianæ doctrinæ, Catechismi docendi, Sacramenta ministrandi, Confessionum nodos solvendi, brevi tempore addiscant, ut deinde utiliores & suis Ordinibus, ubi alios ejusmodi

docere possint, & populis remittantur. Quæ ed dicuntur, quod ad illud tempus, quod verandis scholasticorum libris adhibetur, maximi momenti putetur, si dumtaxat (quantum in hoc negotio temporis impendendum necessarium sit) reliquum iis rebus, de quibus dictum est, utilis impendatur.

Ita ex his aliqui non ita multò post mitti in Hungariam possent, ubi Latine pænè omnes loquuntur, aut in Bosnam, Peram, & aliò, ubi ipsi Turcæ & elemosynis alant, & reverentur Franciscanorum Ordinis Fratres. Ac verò ex iisdem provinciis maximo cum fructu evocarentur adulescentes, qui in his Romanis monasteriis non adeò difficili sumptu, sine rumore instituerentur, qui deinde edocti, & in pietate diligenter instituti, uberiorem suo tempore messem perciperent, Sedis Apostolicæ fideiorem filii essent.

Tertium genus Seminariorum forsitan aliis fructuosius evaderet, si pro singulis nationibus, aut saltem pro præcipuis sectis, singula Seminaria depurarentur, in quibus efformarentur Ministri, qui essent illius sectæ ad fidem reducendæ deputati, ac illius bonum curarent non aliter ac patroni, tutores, aut protectores provinciarum solent. Quare oporteret maxime, ut pro Græcis & Ruthenis schismaticis ad unionem fidelis perducendis, unum Seminarium, alterum pro Orientalibus schismaticis, pro Judæis, ac Saceracis singula: pro hæreticis & gentilibus varia, secundum locorum, nationum ac temporis opportunitatem instituerentur. Hæc etenim via Ecclesiæ, cujus præcipua cura est operarios idoneos efformandi, & mittendi in vineam, provideret errantibus ovis vigiliantissimos Pastores. Quamò verò hujusmodi Seminaria aliis sint præstantiora, ex sequentibus luce clarius constabit.

Nam ad hoc munus operarii fideles, & quam fieri poterit maxime idonei cuius nationi, ac convenientissimi selegentur: vèbi gratia, qui Græcicæ nationi deputandi, statim ut sedulam Græcis literis operam dent curabitur, erroresque scrutentur, æque originem eorum, aucthores qui contra ipsos scripserunt graviter evolvendo, ut validis confutationibus possint armari, discutient. Præterea Græcorum Annales, atque ipsamet cum gente commercia familiaritatemque inibunt: ac demum, quod maximi est ponderis & momenti, pro ejusdem nationis tam spiritualibus, quam temporalibus necessitatibus apud Sedem Apostolicam intercedent: habebuntque Græci Romam venientes tutissimos patronos, qui eos foveant, instruant, ac ceterorum ad ipsos spectantium veluti benigni patres curam gerant. Operarii verò, qui ex hujusmodi officinis prodierint, in Græcorum vinea jam laborantes, majori studio ac fervore incepto operi incumbent, dum quotidie auxiliares copias recenter adventantes, qui manipulos colligant, fructusque conservent ac tueantur, conspexerint: tum denique, quo nihil majus excogitari potest, habebit Græcia Romæ plures Angelos custodes, qui pro ipsa non solum apud Romanum Pontificem, sed etiam apud ipsum DEUM continuas preces in promotionem salutis animarum effundant.

Solet Apostolica Sedes pro singulis nationibus, aut pro aliquibus saltem Cardinalem protectorem merito designare, qui Angeli custodis munere apud ipsam fungatur. At quantum huic protectioni præferatur hæc forsitan Seminarii res ipsa loqui-

loquitur: quantum præterea excelleret Seminarium, quod nunc erectum est pro Græcis adolescentibus, prætermittis aliis, ex eo maxime constat: nam alumni, qui nunc in Seminario Græcorum (& idem etiam fit in aliis) instruuntur ac educantur, non omnes hujus vineæ excolutores futuri sperantur: multi enim ad Clericatus dignitatem non promoveantur, promoti verò non omnes eo animarum zelo feruntur, quem urgens suæ nationis necessitas exposcit: ac denique cum viros Apostolicos, heroicis virtutibus ornatos, doctrina excellentes, prudentia insignes, animarum studium & cura prærequirit, quid conferent adolescentibus tanto munere, virtus Religiosis, ætate maturis, moribus probatis, zelo ardentibus comparati?

Quod si ratione expensarum res forsitan difficilius apparet, quam revera sit, non esset de erectione horum Seminariorum desperandum: Nam si singula Seminaria singulis Ordinibus à Summo Pontifice commendarentur, dubium non est, quin Religiosorum Ordines singuli partem oneris assumerent, atque inflammati desiderio Apostolicæ Sedi animarumque salutari interveniendi, unusquisque usum aut alterum Seminarium pro natione sibi deputata erigeret, propriis sumptibus aleret, ac demum illarum gentium patrocinium assumeret; sanctæque amulatione, Ordinibus inter se certantibus, ferveret opus, ac zelus cresceret animarum.

Præterea cum in Ecclesia DEI innumere sint Religiones pro salute proximorum procuranda, institutæ, oporteret aliquam de novo fundari, cujus scopus ac finis particularis; præter orationem & contemplationem, esset fidei per universum orbem propagatio, & infidelium omnium ad Ecclesiæ unitatem, fideique veritatem reductio: nam licet plurima sint, quæ animarum conversioni studeant, divisa tamen sunt eorum piissima studia, ac partim Fidelibus, partim verò Infidelibus impenduntur. Nulla verò est in Ecclesia DEI hucusque congregatio erecta, quæ solum animarum conversioni procurandæ destineret. Quamobrem foret opus DEO longe acceptissimum, si huic functioni Religio aliqua à sancta Sede Apostolica institueretur, quæ unice conversioni Infidelium invigilaret, atque inter ipsos ut plurimum versaretur.

Illud denique in electione hujusmodi Ministrorum occurrit considerandum, viros Religiosos hominibus aliis huic muneri esse aptiores, ut antea lib. 1. plenius disputavimus, tum ratione status ipsorum, qui sanctissimus est, & quò quis sanctior, eò etiam aptior esse judicatur: tum quæ precibus, exemplo, doctrina, opere, ac sexcentis aliis modis ceteros operarios in excolenda vinea Domini antecellunt. Desiderat enim DEUS, Evangelio suo disseminando, pauperes, humanitque omnibus præsidii destitutos operarios. Deinde homines majorem his fidem præbent moremque gerunt, qui doctrinam cum vitæ integritate conjungant. Denique Religiosi alii sunt expeditiores mutuis inter se auxiliis refocillati: quæ omnia non parum conducunt animarum profectibus. Quare par est, ut per Religiosos viros, qui Christum & animas sitiunt, negotium hoc passim peragatur.

Hanc enim teri semitam ita voluit Deus, ut per Religiosas familias, quæ Christiani orbis fuere seminata ab Apostolorum ferè temporibus, maxime verò hæc nostra ætate, ut supra demonstravimus, ferè totius orbis conversio

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

procuraretur. Religiosi quippe sunt præcipui, qui hodiernis temporibus, pro animarum profectu, tuendaque Ecclesia, contra demones bella gerunt, qui fidem per universum orbem usque ad extremos Indos propagarunt. Quæ quidem omnia apertissime expressa mihi videntur, in præclara quadam visione, quæ Innocentio III. Pontifici contigit. Cum enim DEI sapientia Franciscani Ordinis initia in ipso Francisco, & undecim Sociis ponere jam cœpisset, isque tantus factus proximus esset partui, ita divinus ostensus esse dicitur Innocentio Pontifici, ut videre sibi visus sit Lateranensem Basilicam, quæ tum sedes erat Pontificum, convulsis fundamentis collabentem; pauperem verò quendam accurrere, qui eam humeris suppositis sustineret. Quod visum, cum paulò post Franciscus illum una cum suis adisset, novam vitæ regulam approbandam deferens, eo confecto, eaque regula accuratius expensa, nihil dubitavit Pontifex, quin ad ipsum ipsiusque familiam pertineret, idque extitit ipse demonstravit. Nam non modò ætas illa, quam primum hic Ordo prodiit, mirabiliter ejus operâ adjuta & illuminata est, sed totis his trecentis, & septuaginta sex annis, quibus deinceps stetit, hoc semper egit, ut DEI Ecclesiam quasi fulciret.

Hæc autem laus cum Franciscanæ familiæ non falsò, nec temerè, sed vero ac solido cælestis illius visionis testimonio tribuatur: eadem mihi videtur sine ulla dubitatione tribui posse ac debere Dominicanæ, quæ in hanc eandem curam pari industria incubuit: eadem etiam aliis Ordinibus, quos deinceps tanquam variis horis operarios in hanc Domini vineam misit. Quæ quidem si de singulis verè dicuntur, ut ad Ecclesiæ culturam, dignitatem, propugnationem, tantoperè contulerint, quanto verius de universis simul conjunctis: ut nos latius in superioribus sumus profecti, & quidem res ita aperta est, & ante omnium oculos, atque inter manus versata, ut opus non sit in ea comprobanda amplius immorari. Utinam quotannis, ex Religiosis Ordinibus sanctiores viri à Sede Apostolica seligerentur, qui in vineam Domini excolendam mitterentur, reliqui autem in mercenarij, sive Religiosi, sive sæculares, qui in exilium potius, vel ad mercaturam exercendam, quàm ad lucrificandas animas missi videntur, omnino revocarentur: cum plus destruat unus, quam plures ædificent. Cum, experientia teste, conspiciamus paucissimos Religiosos, exiguo annorum spatio, in Indorum conversione magna & mirabilia, DEO adjuvante, præstitisse.

C A P V T I V.

De apparatu faciendo, ad Missiones aggrediendas.

Missionum opus arduum est sanè, & omnes humanas vires superans: quare oportet id ipsum aggressuros paratos instructosque omnino esse, ad immensos labores sufferendos, ac superandos: minus enim jacula feriunt quæ prævidentur. Et ut optimè Chrysostr. Orat. 5. in Iudæos Dom. 5. ferè in principio: *Ne vobis, inquit, mirum videatur, si ante tempus munimus & armamus animas vestras. Quandoquidem & inter agricolas, qui vigilantes & industrij sunt, cum habent vicinum torrentem, qui vexat laditque segetem, non cum suo tempore torrens inundat videlicet hieme; sed*